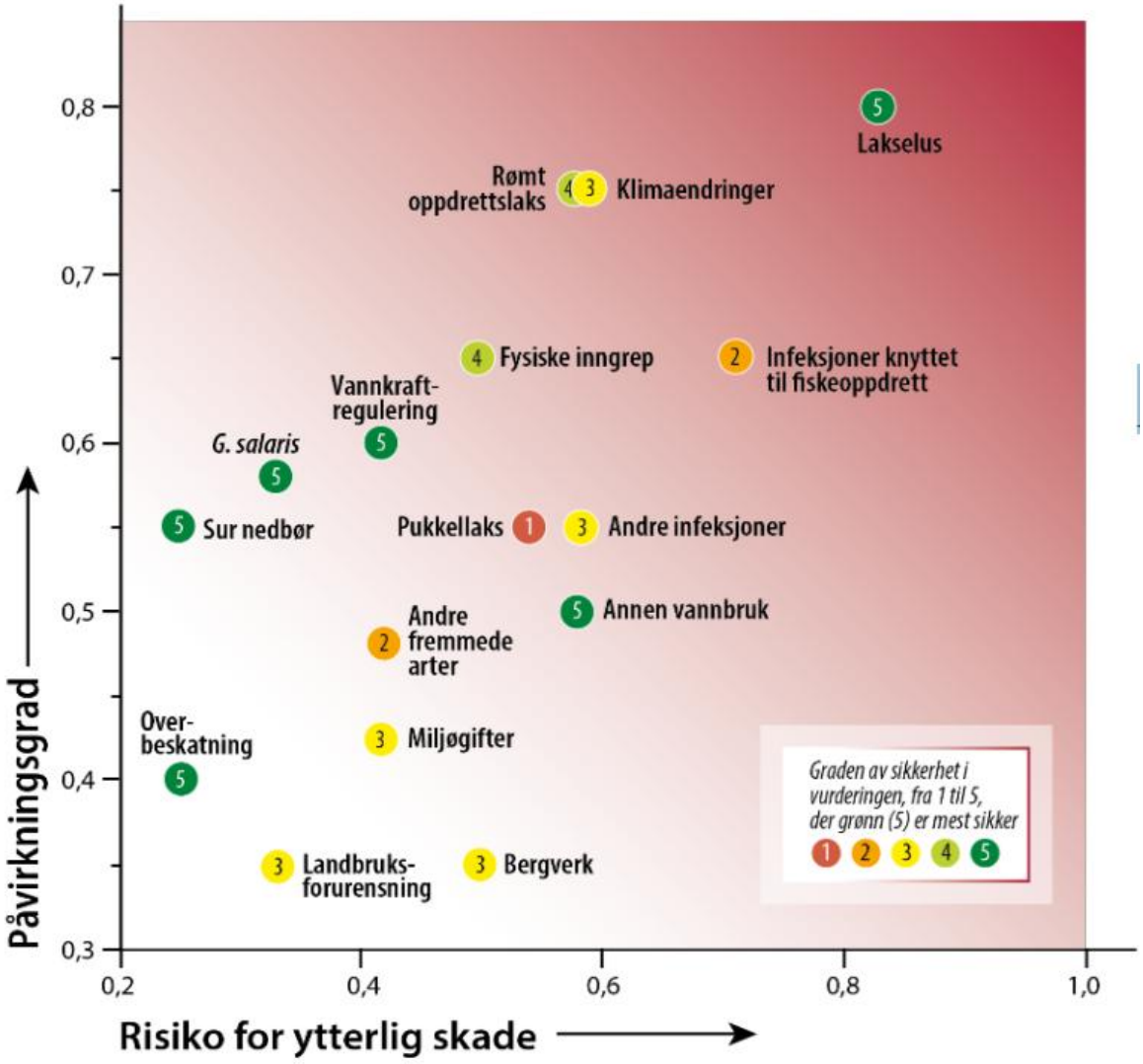
Til Klima og Miljødepartementet,

Att: Sak 26/4470

Høringsuttalelse fra Anton Alenäs vdr. Stortingsmelding om Villaks, Sjøørret og Sjørøye.

Vitenskapelig råd for lakseforvaltning kategoriserer truslene mot villaksen på nasjonalt nivå slik:

På nasjonalt nivå anses ikke overbeskatning som en stor trussel mot laksen. Ser man derimot på situasjonen lokalt i for eksempel Namdalen, er overbeskatning en betydelig trussel, spesielt for små og sårbare bestander.

Overbeskatningen skjer i stor grad i sjøen, der man ikke har kontroll over hvilken bestand som beskattes. Sjølaksefisket er avviklet i store deler av Norge, og det er på tide at dette fisket også avsluttes i Namdalen og i resten av landet der det fortsatt pågår.

Under et møte med Norske Lakseelver viste Helge Dyrendal følgende bilde i sin presentasjon:

Bildet viser en trakt som symboliserer at jo lenger unna elva man høster fisken, desto vanskeligere blir det å vite hvilken bestand som beskattes. Jo lenger unna elva fisket foregår, desto mindre presist blir uttaket fra de enkelte bestandene.

Derfor er sjølaksefisket avviklet langs kysten og i de fleste fjordene. Dette bør utvides til å gjelde alle fjorder.

Det finnes flere laksebestander i Namsfjorden som vi har begrenset kunnskap om når det gjelder bestandssituasjonen. En av disse er bestanden i Nordelva, som er en sideelv til Namsen. En annen elv i Namsfjorden som vi vet mer om, er Oksdøla. Denne elva er stengt for fiske fordi bestanden er for svak.

I fjorden utenfor Oksdøla foregår det i dag landets mest intensive sjølaksefiskerier. Her beskattes bestanden fra Oksdøla ukontrollert, uten at det tas hensyn til at laksen som fanges, kan være den siste gytefisken fra denne bestanden.

Det er mange andre elver i Norge som sliter med de samme utfordringene. Derfor må alt ukontrollert sjøfiske på blandede bestander avvikles.

Fiske i nedre del av ei elv med flere sideelver som har egne bestander, kan også innebære en liten form at fiske på blandede bestander. Stangfiske i elv gir imidlertid bedre muligheter for å regulere uttaket og kan belaste bestandene betydelig mindre. Dette forutsetter at fisket reguleres gjennom strenge kvoter, hvilket det gjør gjennom strenge regler med døgnkvoter og sesongkvoter for den enkelte fiskeren. Ofte er kvotene så lave som én fisk per dag og tre til fire fisker per sesong.

I sjøen finnes det derimot ikke tilsvarende kvoter for sjølaksefisket, ifølge den problemstillingen som her beskrives. Miljødirektoratet har vist til at de mangler mandat til å fastsette slike kvoter. Sjølaksefisket som pågår, er dermed ikke bare et fiske på blandede bestander – det er også et kvoteløst fiske på blandede bestander.

Sjølaksefisket tar størstedelen av fangsten i Namdalen

I 2026 ble det ifølge opplysningene som ligger til grunn for denne teksten, avlivet omtrent 44 tonn laks i sjølaksefisket i Namdalen. I Namsen ble omtrent 8 tonn avlivet.

Det innebærer at rundt 85 prosent av laksen som ble avlivet i disse fiskeriene i Namdalen, ble tatt i sjøen, mens omtrent 15 prosent ble avlivet i elva.

Dermed blir størstedelen av laksen i Namdalen tatt gjennom et fiske på blandede bestander, der det i liten grad er mulig å vite hvilken bestand den enkelte laksen tilhører.

Dette gjelder også i stor grad sjøørreten. Omtrent 85 prosent av all sjøørret som fanges i Namdalen, blir ifølge opplysningene avlivet i sjøen. Her sammenlignes kun fangsten av sjøørret som er stor nok til ikke å kunne svømme gjennom maskevidden i ledegarn og fangstfeller, med fangsten i elvene.

Sjøørreten er mange steder enda mer truet enn laksen. De største og viktigste gytefiskene bli avlivet i sjøen uten at vi har kunnskap om de tilhører en truet bestand.

Når små og sårbare bestander beskattes i sjøen uten at uttaket kan knyttes til bestemte bestander, risikerer vi å ta ut avgjørende gytefisk fra bestander som allerede er i en kritisk situasjon.

For å sikre framtidige lakse- og sjøørretbestander må sjølaksefisket på blandede bestander avsluttes, og det må innføres en forvaltning som i større grad tar hensyn til bestandene som faktisk blir beskattet.

Lakseforvaltningen må va presis og når laksen sliter så kan ikke et sjølaksefiske på blanda bestander foregå.